

GUIA DOCENT DE CENTRES ISEACV
 GUÍA DOCENTE DE CENTROS ISEACV

 Curs /Curso
2023-2024

1 Dades d'identificació de l'assignatura <i>Datos de identificación de la asignatura</i>					
Nom de l'assignatura <i>Nombre de la asignatura</i>	Taller de tipus mòbils				
Crèdits ECTS <i>Créditos ECTS</i>	4	Curs <i>Curso</i>	3r-4t	Semestre <i>Semestre</i>	1r
Tipus de formació <i>Tipo de formación</i> bàsica, específica, optativa <i>básica, específica, optativa</i>	Optativa A	Idioma/es en que s'imparteix l'assignatura <i>Idioma/s en que se imparte la asignatura</i>			Valencià Castellà
Matèria <i>Materia</i>	Tipografia				
Títol Superior <i>Título Superior</i>	Grau en Ensenyaments Artístics Superiors de Disseny				
Especialitat <i>Especialidad</i>	Disseny Gràfic				
Centre <i>Centro</i>	Escola d'Art i Superior de Disseny d'Alcoi				
Departament <i>Departamento</i>	Disseny Gràfic				
Professorat <i>Profesorado</i>	Consuelo Garrigós Pina/ Miguel Ángel Cremades Juan				
e-mail <i>e-mail</i>	garrigosc@easdalcoi.es / cremadesma@easdalcoi.es				

1.1 Objectius generals i contribució de l'assignatura al perfil professional de la titulació
Objetivos generales y contribución de la asignatura al perfil profesional de la titulación

El *Taller de tipus mòbils* es realitza en el taller de *Mecana Sans* del centre. Aquest taller parteix d'una fase d'aprenentatge, assoliment, recuperació i experimentació tècnica, que passa pel funcionament d'un taller de tipografia tradicional fins a aplegar al disseny tipogràfic dins d'un context de projecte curricular de centre, tant en l'aplicació d'un itinerari específic de tipografia en els estudis de grau de disseny gràfic com en l'aplicació posteriorment d'un màster o títol de caràcter propi.

Com diu el component de la *Impremta Artesanal Marvel* la impremta amb tipus de plom ha renascut després de 500 anys en plena era digital. Les noves tecnologies estan fent que reviscole l'antiga impremta tipogràfica i la convertisquen de nou en l'ofici artístic que era en els orígens.

La qualitat tàctil que té la impremta artesanal, obri noves possibilitats a molts dissenyadors gràfics i artistes plàstics que, amb el coneixement del món electrònic de mòbils, tabletetes, ordinadors, iPads o eBooks han trobat en l'ofici de la impremta artesanal una atractiva font d'inspiració. Les persones interessades a experimentar amb la impremta tipogràfica van augmentant dia a dia cercant la qualitat i la diferenciació.

En altres països europeus i en la zona nord-est sí que hi ha una tradició de la docència

tipogràfica així com la pràctica d'eixa docència. Es veu reflectida en una aplicació i investigació dintre del marc professional del disseny.

La tradició industrial i econòmica dels països europeus impulsa en l'àmbit cultural, una sèrie d'agrupacions i d'institucions que protegeixen, i renoven el disseny tipogràfic, agrupant-se en Escoles de caràcter nacional, amb paràmetres distintius propis.

L'aprenentatge de la tipografia és un treball llarg i complex i la composició en tipus mòbils, la composició tradicional, ens dona les claus de per què la tipografia i el disseny editorial són com són hui en dia. És un recurs físic on podem entendre millor la forma tipogràfica, el seu disseny i la distribució en la pàgina.

L'assignatura té un caràcter experimental i a la vegada d'estudi i s'adhereix a les últimes tendències educatives d'aprenentatge basat en projectes, Si bé és cert que aquestes ensenyances sempre han estat immerses en aquest tipus de dinàmiques, és en aquesta assignatura on esta concepció educativa, basada i centrada en l'autoaprenentatge de l'alumne, cobra especial rellevància. Per tant, aquesta les competències, resultats d'aprenentatge i continguts estaran implícits en les tasques i s'aniran adquirint segons es vaja resolent els problemes que vagen sorgint en la consecució dels projectes plantejats.

La tasca del professorat serà guiar, supervisar i coordinar el treball que es vaja realitzant a través d'una sèrie de recomanacions depenent del nivell, necessitat de l'alumne o projecte del mateix taller real a elaborar.

Al final de l'assignatura l'alumne serà capaç de: *executar els diferents mètodes de manteniment bàsic de l'equip i de seguretat del taller, classificar els tipus en els caixetins, manipular i medir el material de blancs, compondre i imprimir a un i varios colors amb el seu registre en les diferents premses del taller.*

1.2 Coneixements previs

Conocimientos previos

No són necessaris coneixements previs, però sí que es recomana haver cursat l'assignatura de Tipografia.

2 Competències de l'assignatura

Competencias de la asignatura

Competències generals

CG1 Concebre, planificar i desenvolupar projectes de disseny d'acord amb els requisits i condicionants tècnics, funcionals, estètics i comunicatius.

CG2 Dominar els llenguatges i els recursos expressius de la representació i la comunicació.

CG3 Establir relacions entre el llenguatge formal, el llenguatge simbòlic i la funcionalitat específica.

Competències transversals

CT2 Recollir informació significativa, analitzar-la, sintetitzar-la i gestionar-la adequadament.

CT3 Solucionar problemes i prendre decisions que responguen als objectius del treball que es realitza.

CT17 Contribuir amb la seua activitat professional a la sensibilització social de la importància del patrimoni cultural, la seua incidència en els diferents àmbits i la seua capacitat de

generar valors significatius.

Competències específiques

CE2 Dominar els recursos formals de l'expressió i la comunicació visual.

CE3 Comprendre i utilitzar la capacitat de significació del llenguatge gràfic.

CE7 Determinar i, si escau, crear solucions tipogràfiques adequades als objectius del projecte.

CE15 Reflexionar sobre la influència social positiva del disseny, valorar la seua incidència en la millora de la qualitat de vida i del medi ambient i la seua capacitat per generar identitat, innovació i qualitat en la producció.

3 Resultats d'aprenentatge

Resultados de aprendizaje

RESULTATS D'APRENENTATGE <i>RESULTADOS DE APRENDIZAJE</i>	COMPETÈNCIES RELACIONADES <i>COMPETENCIAS RELACIONADAS</i>
RA.1 Aplica les normes del taller, higiene, ordre, seguretat i la nomenclatura de les eines.	CG1, CG3, CG3, CT2, CT3, CT17, CE2, CE3, CE7, CE15
RA.2 Aplica i ordena correctament dins dels caixetins la caixa baixa, caixa alta, símbols i signes i diferencia distintes famílies.	CG1, CG3, CG3, CT2, CT3, CT17, CE2, CE3, CE7, CE15
RA.3 Aplica correctament el material de blancs	CG1, CG3, CG3, CT2, CT3, CT17, CE2, CE3, CE7, CE15
RA.4 Composa espècimens, textos curts amb plom i fusta	CG1, CG3, CG3, CT2, CT3, CT17, CE2, CE3, CE7, CE15
RA.5 Imprimeix amb minerva i tiraproves a una tinta i amb varios colors.	G1, CG3, CG3, CT2, CT3, CT17, CE2, CE3, CE7, CE15

4 Continguts de l'assignatura i organització temporal de l'aprenentatge

Contenidos de la asignatura y organización temporal del aprendizaje

Descripció per blocs de contingut, unitats didàctiques, temes, ... <i>Descripción por bloques de contenido, unidades didácticas, temas, ...</i>	Planificació temporal <i>Planificación temporal</i>
UD1 PROTOCOLS I NOMENCLATURA Normativa de manteniment i distribució de tasques <ul style="list-style-type: none"> - Normes del taller: neteja, higiene, normes d'ordre i de seguretat. - Nomenclatura d'eines de taller. - Nomenclatura tipogràfica. 	setembre
UD2 CLASSIFICACIÓ TIPOGRÀFICA Distribució de la caixa espanyola <ul style="list-style-type: none"> - Ordenació de caixetins dins la caixa espanyola. - Diferenciació de famílies dins d'un xivalet o super comodí. - Diferenciació caixa alta, caixa baixa i contra caixa. 	octubre-novembre
UD3 ELEMENTS D'ESPAIAT Material de blancs <ul style="list-style-type: none"> - Concepte de mòdul tipogràfic: el quadrat i derivats mètrics. 	novembre-desembre

<ul style="list-style-type: none"> - Concepte de línia: línies i grossàries. - Concepte de blancs. Material auxiliar: lingots i regles. <p>UD4 COMPOSICIÓ Disseny de textos en plom</p> <ul style="list-style-type: none"> - Composició d'espècimens tipogràfics. - Composició de textos curts: targetes, fullets, octavilles, etc. - Composició experimental amb tipos de plom i fusta. - Composició multipàgina: registres, imposicions, etc. <p>UD5 IMPRESSIÓ Impressió de textos en plom i fusta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Impressió amb Minerva (Folio i quartilla). - Impressió amb tiraprobos. - Impressió blanc i negre. - Impressió color. 	desembre-gener
--	----------------

5 Activitats formatives

Actividades formativas

5.1 Activitats de treball presencials

Actividades de trabajo presenciales

ACTIVITATS ACTIVIDADES	Metodologia d'ensenyança-aprenentatge <i>Metodología de enseñanza-aprendizaje</i>	Relació amb els Resultats d'Aprenentatge <i>Relación con los Resultados de Aprendizaje</i>	Volum treball (en nº hores o ECTS) <i>Volumen trabajo (en nº horas o ECTS)</i>
Classe presencial <i>Clase presencial</i>	<p>Exposició de continguts per part del professor o en seminaris, anàlisi de competències, explicació i demostració de capacitats, habilitats i coneixements, vídeos pràctics, etc.. penjat en la plataforma acordada.</p> <p>L'alumnat assimila a casa aquest material i en les classes presencials s'utilitzarà la primera mitja hora per a resoldre dubtes i es plantejarà un exercici pràctic relacionat que s'entregarà en finalitzar la sessió o quan es requereixca per part del profesor/a.</p> <p>El material teoricopràctic es penjarà en la plataforma acordada.</p>	RA1 RA2 RA3 RA4 RA5	20
Classes pràctiques <i>Clases prácticas</i>	<p>Sessions de treball grupal. Estudi de casos, projectes, tallers, problemes, estudi de camp, aula d'informàtica, laboratori, visites a exposicions, conferències, audicions..., cerca de dades, biblioteques, en Internet, etc.</p> <p>Construcció significativa del coneixement a través de la interacció i activitat de l'alumne.</p> <p>El material teoricopràctic es penjarà a la plataforma</p>	RA1 RA2 RA3 RA4 RA5	40

	<p>acordada en formats i temps adequats.</p> <p>L'alumnat assimilarà a casa aquest material penjat en la plataforma i en les classes presencials s'utilitzarà la primera mitja hora per a resoldre dubtes i es plantejarà un exercici pràctic relacionat que s'entregarà en finalitzar la sessió o quan es requereixca per part del professor/a.</p> <p>La utilització dels tallers del centre estaran regits pel compliment estricte del protocol establert per la *EASD Alcoi per a aquests casos.</p>		
Exposició treball en grup <i>Exposición trabajo en grupo</i>	Aplicació de coneixements interdisciplinaris.		
Tutoria <i>Tutoría</i>	Atenció personalitzada individual o grupal. Període d'instrucció i/o orientació realitzat per un tutor/a amb l'objectiu de revisar i discutir els materials i temes presentats en les classes, seminaris, tallers, lectures, realització de treballs, projectes, etc.	RA1 RA2 RA3 RA4 RA5	10
Avaluació <i>Evaluación</i>	Conjunt de proves (audicions, orals i/o escrites) empleades en l'avaluació inicial, formativa o additiva de l'alumne.	RA1 RA2 RA3 RA4 RA5	10
SUBTOTAL			80 h

5.2 Activitats de treball autònom <i>Actividades de trabajo autónomo</i>			
ACTIVITATS <i>ACTIVIDADES</i>	Metodologia d'ensenyança-aprenentatge <i>Metodología de enseñanza-aprendizaje</i>	Relació amb els Resultats d'Aprenentatge <i>Relación con los Resultados de Aprendizaje</i>	Volum treball (en nº hores o ECTS) <i>Volumen trabajo (en nº horas o ECTS)</i>
Treball autònom <i>Trabajo autónomo</i>	Estudi de l'alumne/a: preparació i pràctica individual de lectures, textos, interpretacions, assajos, resolució de problemes, projectes, seminaris, tallers, treballs, memòries,... per a exposar o entregar durant les classes teòriques, classes pràctiques i/o tutories individuals.	RA1, RA2, RA3	5
Estudi pràctic <i>Estudio práctico</i>	Preparació individual i/o en grup de lectures, textos, interpretacions, assajos, resolució de problemes, projectes, seminaris, tallers, treballs, memòries,... per a exposar o entregar durant les classes teòriques, classes pràctiques i/o tutories individualitzades.	RA4, RA5, RA6	15
Activitats complementàries <i>Actividades complementarias</i>	Preparació i assistència a activitats complementàries com a tallers, congressos, conferències,...	RA1 RA2 RA3 RA4 RA5	5

	<ul style="list-style-type: none"> • Visita al Museu de la Impremta i les Arts Gràfiques, El Puig (València). • Visita a l'exposició "Fuego en la Biblioteca. Libros que incendiaron la Europa de las Luces", La Nau. València. 		
SUBTOTAL			20
TOTAL			100

6 Sistema d'avaluació i qualificació

Sistema de evaluación y calificación

6.1 Instruments d'avaluació

Instrumentos de evaluación

INSTRUMENT D'AVALUACIÓ <i>INSTRUMENTO DE EVALUACIÓN</i>	Resultats d'Aprenentatge avaluats <i>Resultados de Aprendizaje evaluados</i>	Percentatge atorgat (%) <i>Porcentaje otorgado (%)</i>
Executa els diferents mètodes de manteniment bàsic de l'equip i de seguretat del taller, classifica els tipus en els caixetins, manipula i medix el material de blancs, compon i imprimix a un i varios colors amb el seu registre en les diferents premses del taller. Els instruments d'avaluació s'entregaran en format analògic i digital en el temps i forma establert.	RA1 Aplica les normes del taller, higiene, ordre, seguretat i la nomenclatura de les eines. RA2 Aplica i ordena correctament dins dels caixetins la caixa baixa, caixa alta, símbols i signes i diferencia distintes famílies. RA3 Aplica correctament el material de blancs RA4 Composa espècimens, textos curts amb plom i fusta RA5 Imprimeix amb minerva, tiraproves a una tinta i amb varios colors.	20% 20% 20% 20% 20%

6.2 Criteris d'avaluació i dates d'entrega

Criterios de evaluación y fechas de entrega

Consideracions generals:

La qualificació de l'estudiant quedarà necessàriament vinculada a la seua assistència regular i al seguiment del programa de formació d'acord amb els següents punts:

- Per a l'aplicació del sistema d'avaluació contínua l'alumne haurà d'assistir amb puntualitat almenys el 80% del total dels períodes lectius.
- A cada exercici proposat li correspon una data de lliurament i una altra de recuperació, les quals seran comunicades als alumnes amb la suficient antelació.
- Durant i al final de cada projecte, es realitzarà una avaluació en gran grup, mitjançant exposició pública. Aquesta comportarà una qualificació numèrica.

Els resultats obtinguts per l'alumne en l'assignatura es qualificaran en funció de la següent escala numèrica de 0 a 10, amb expressió d'un decimal:

- 0-4,9: Suspens (SS).
- 5,0-6,9: Aprovat (AP).

- 7,0-8,9: Notable (NT).
- 9,0-10: Excel·lent (SB).

No presentat

Tal com estableix l'article 81 del Decret 117/2022, de 5 d'agost, del Consell (ROF), la condició de «no presentat» consumeix convocatòria. La directora o el director del centre podrà autoritzar, a petició de l'estudiant, amb caràcter excepcional i per causes objectives degudament justificades, com per exemple malaltia greu o qualsevol altra causa de força major, la renúncia a una convocatòria per curs acadèmic i per assignatura.

Conforme a aquest article 81 del Decret 117/2022, de 5 d'agost, del Consell (ROF), la matrícula en qualsevol assignatura està limitada a quatre convocatòries. Cada matrícula comporta dues convocatòries d'avaluació, primera i segona, excepte per als casos en els quals ja s'hagin consumit prèviament tres convocatòries, i en aquest cas tindran dret únicament a la primera convocatòria.

Per a l'alumnat matriculat des del curs 2022-23 la permanència en una mateixa titulació està limitada a sis anys per a la matrícula completa, i a vuit per a la matrícula parcial.

Matrícula d'Honor

L'esment de "Matrícula d'Honor" podrà atorgar-se a criteri dels professors, als alumnes la qualificació final dels quals siga igual o superior a un 9,0. El seu número no podrà excedir del 5% dels alumnes matriculats en l'assignatura. Si el nombre d'estudiants és inferior a 20, només podrà concedir-se una única "Matrícula d'Honor".

Percentatges de les diferents parts dels treballs-projectes de les unitats didàctiques:

- Procés de treball i pràctiques 60%
- Treball final 40%

Dates d'entrega: gener

6.3 Sistemes de recuperació

Sistemas de recuperación

Per a l'alumnat que ha suspès o no ha seguit el desenvolupament normal de les classes – criteris i dates d'entrega)
Para el alumnado que ha suspendido o no ha seguido el desarrollo normal de las clases – criterios y fechas de entrega)

- Si l'alumne ha superat les faltes d'assistència en un 20% del total, perdrà el seu dret a l'avaluació continua i passarà a l'avaluació de 1ª convocatòria, avaluat segons la ponderació per a l'avaluació d'alumnes amb pèrdua d'avaluació continua. En aquest cas, l'alumne haurà de realitzar una prova pràctica dels continguts impartits en l'assignatura.

L'alumnat haurà de presentar tots els treballs plantejats durant el semestre, a més de realitzar la prova pràctica d'examen.

Tant els treballs o activitats plantejades durant l'assignatura, com la prova d'examen, hauran de tindre una qualificació mínima d'aprovat per a poder optar a la superació positiva de l'assignatura.

La prova pràctica dels alumnes que hagen perdut el dret a l'avaluació continua tindrà un valor del 70% de la nota final.

Ponderació per a l'avaluació extraordinària, en 2ª convocatòria:

Si en 1ª convocatòria l'alumnat suspenguera tan sols una part dels treballs; per a la 2ª convocatòria se li guardaria la nota de la part aprovada caldrà recuperar únicament el pendent. Si torna a suspendre de nou, ja no se li guardarà la nota de la part aprovada per a successives convocatòries.

Avaluació

- L'alumnat que no haja entregat i aprovat al menys el 50% dels treballs en la 1ª convocatòria, i encara que haja assistit a classe més del 80% de les classes, caldrà entregar

totes les activitats que li falten i realitzar un examen pràctic dels continguts de l'assignatura. Dita prova tindrà un valor del 30% del comput total.

L'alumnat haurà de presentar tots els treballs plantejats durant el semestre, a més de realitzar la prova pràctica d'examen.

Tant els treballs o activitats plantejades durant l'assignatura, com la prova d'examen, hauran de tindre una qualificació mínima d'aprovat per a poder optar a la superació positiva de l'assignatura.

D'altra banda, l'alumnat ha de tindre en compte que, en tractar-se d'una assignatura de taller en el qual s'empren tots els materials i utensilis propis de la matèria i no és possible tindre'ls a casa, l'absència continuada de l'alumnat, dificulta la recuperació de les activitats de l'assignatura pel temps que precisen per a la seua elaboració. Per aquesta raó, quan s'han de recuperar més de tres treballs, resulta pràcticament impossible recuperar tota l'assignatura durant una sessió de recuperació. Pel que es fa necessari una presencialitat continuada per a un aprofitament òptim de l'assignatura durant el calendari escolar d'aquesta.

7

Bibliografia Bibliografía

Bibliografia general

- AICHER, OTL, *Tipografía*. València. Campgràfic.
- CATAPODIS, Miguel, *Tipometría. Las medidas en diseño gráfico*. Camgràfic. València, 2014.
- CORBETO, Albert, *Daniel B. Updike impresor e historiador de la tipografía. Daniel Updike, Printing types: their history, forms, and use. Edición en castellano de los dos capítulos dedicados a la tipografía española*. Campgràfic. València, 2011.
- CORBETO, Albert, *Tipos de imprenta en España*. Campgràfic. València, 2011.
- GANS, Richard, *Catálogo tipográfico*, 6º edición. Richard Gans Editores, Barcelona. Madrid. 1922.
- MARTÍN MONTESINOS, José Luís / MAS HURTUNA, Montse, *Manual de tipografía, Del plomo a la era digital*. 2ª edición, Campgràfic. València, 2002.
- MORISON, Stanley, *Principios fundamentales de tipografía*. Ediciones del Bronce, 1998.
- MOSLEY, James, *Sobre los orígenes de la tipografía moderna*. Campgràfic. València, 2010.
- NADAL BADAL, Oriol, *Manuales tipográficos para compositores y correctores e impresores*. Unico, Unión de Correctores. Madrid. Abril, 2011.
- PENELA RODRÍGUEZ, José Ramón, GARCÍA MORENO, Dimas, *Catálogo de Richard Gans "Fundición Tipográfica" Historia y actividad*. Comunicación Presentada al primer Congreso Internacional de Tipografía, València, 2004.
- PENELA RODRÍGUEZ, José Ramón, GARCÍA MORENO, Dimas, *Tipografía Española 1900-1936*. pdf. Documentación gráfica: Colección Del Olmo&Vilas. pdf, (*) El texto apareció, originariamente, en el catálogo para la exposición. «*Tipografía y diseño editorial en Zamora. De Centenera al siglo XXI*». Esta versión desarrollada en PDF se han reformado y ampliado con nuevos datos, acompañándose con imágenes que, en el texto primario, no figuraban.
- SERRA Y OLIVERES, Antonio, *Manual de la tipografía española ó sea el arte de la imprenta*. Librería de D. Antonio Oliveres. Madrid, 1852.

- TSCHICHOLD, Jan, *El abecé de la buena tipografía*. Campgràfic. València, 2002.

Webs, revistes, videos:

Revistes:

- Ponencias CIT Valencia. València: ADCV, [20-06-2007], 2007, nº1.
- Etapes: Design et culture visuelle [en línia]. Cop. 1999 [consulta 2014-08-29].

Disponible a: <http://etapes.com>.

- Monográfica: Revista temàtica de disseny [en línia]. Cop. 2012 [consulta 2014-08-29].

Disponible a:

<http://www.monografica.org>.

Webs:

<http://www.oficioletterpress.com/>

UnosTiposDuros [en línia]. Cop. 2014 [consulta 2014-08-29]. Disponible a:

<http://www.unostiposduros.com>.

7 ANNEX GUIA DOCENT *Anexo Guía Docente*

a) La modificació /aplicació d'aquesta guia docent queden obertes per a una millor adaptació a les circumstàncies que puguen sorgir.

b) Estarà prohibida l'enregistrament de les classes presencials o telemàtiques, tant imatge com àudio.

c) Els arxius compartits entre docent i alumnat i viceversa en plataformes digitals, estan reservats a l'àmbit acadèmic de professorat i/o alumnat de la EASD Alcoi, per la qual cosa està prohibit difondre-ho fora d'aquest entorn.

d) L'alumne es compromet a cedir i autoritzar els drets d'ús dels treballs realitzats durant la seva activitat docent en l'assignatura, amb una fi de difusió en l'entorn educatiu, sense cap benefici personal del docent, ni comercial.

e) La utilització dels tallers del centre estaran regits pel compliment estricte del protocol establert per la EASD Alcoi per a aquests casos.